

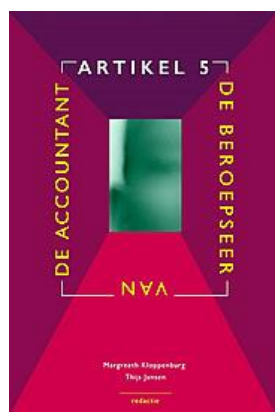
Verslag symposium 'De beroepseer van de auditor'

door Maurits Hoenders

Op 6 juni 2018 vond op het ministerie van Financiën in Den Haag het interactieve symposium *De beroepseer van de auditor* plaats, georganiseerd door de Auditdienst Rijk (ADR) en Stichting Beroepseer en bijgewoond door ruim tachtig medewerkers van de Auditdienst Rijk. Aanleiding vormde het eind 2017 verschenen boek *Artikel 5 - De beroepseer van de accountant*.

Centrale vraag op het symposium was: Hoe staat het met de beroepseer van de auditor? De middag werd geleid door Gert-Jan de Jager, compliance officer bij de ADR.

Eer van de stand

Thomas van Tiel, directeur Kennis en Ontwikkeling bij de ADR, trapte de middag af. Hij had het boek *Artikel 5* gelezen, waarvan de titel verwijst naar artikel 5 van de toenmalige Gedrags- en Beroepsregels Registeraccountants (GBR): “De registeraccountant onthoudt zich van al hetgeen schadelijk is voor de eer van de stand der registeraccountants”. Het artikel verdween en de eer van de stand was niet langer de individuele verantwoordelijkheid van de registeraccountant maar van de beroepsorganisatie. Exemplarisch? Van Tiel kan zich hier wel in vinden. Hij herkent de zorg over het aanzien van de accountant en de accountancy in brede zin. Die ligt al jaren onder vuur. Verschillende incidenten en schandalen hebben het publieke vertrouwen geschaad. Als reactie hierop is er extra regelgeving opgesteld om accountants in het

gareel te houden.

Van Tiel gelooft echter niet dat dat de manier is om het vertrouwen te herwinnen. Hij ziet meer heil in het herstel van de eer van de stand van de accountant. De huidige Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) is, wat hem betreft, een stap in de goede richting. Hierin zijn de fundamentele beginselen van het vak van de accountant opgenomen. Professionaliteit wordt in de VGBA als volgt omschreven: “De accountant onthoudt zich van elk handelen of nalaten waarvan hij weet of behoort te weten dat dit het accountantsberoep in diskrediet brengt of kan brengen”. Auditors bij de Auditdienst Rijk hebben een andere rol dan externe accountants. Desalniettemin vindt Van Tiel het boek *Artikel 5* ook relevant voor de ADR en nodigt het uit na te denken over de beroepseer van de auditor en versterking daarvan..

Professioneel activisme

De tweede spreker was Edwin Brugman, directeur van VvAA, de beroepsvereniging voor zorgprofessionals met meer dan 120.000 leden. Hij is tevens directeur Kennismanagement en Netwerken bij VvAA Groep B.V. en onder meer verantwoordelijk voor de samenwerking met belangenorganisaties van de leden van VvAA.

Brugman ging dieper in op het vakmanschap en de benodigde professionele ruimte van de auditor. Hij trok parallellen tussen het werk van accountants en auditors met de zorgsector. Beide sectoren dienen een groot maatschappelijk belang. Beide sectoren hebben te maken met veel negatieve berichtgeving, wat defensief handelen in de hand werkt. In reactie ziet hij in beide toenemende regulering. Hoe ga je daar vanuit beroepseer mee om? Brugman hield een vurig pleidooi voor professioneel activisme. Hij riep de aanwezigen op te staan voor hun beroepseer,

actief hun beroep te beschermen en zich uit te spreken als er misstanden plaatsvinden binnen de beroepsgroep: "Uw werk is maatschappelijk van groot belang. U controleert de overheid. Om uw werk goed te doen heeft u aanzien nodig".

Stichting Beroepseer

Na Brugman nam Corné van der Meulen het woord. Hij is onderzoeker bij stichting Beroepseer en vertelde in het kort over de stichting die sinds 2006 opkomt voor het belang van professionaliteit, beroepstrots en beroepseer. Van der Meulen: "U kunt ons zien als een inhoudelijke vakbond. We staan voor het versterken van vakmanschap en goed werk". De stichting ondersteunt beroepsbeoefenaren op de werkvloer concreet en praktisch om in hun eigen werksituatie 'goed werk' en 'beroepstrots' te versterken. Dat doet de stichting door het verzorgen van Goed Werk-trajecten in organisaties, waarbij deelnemers reflecteren op de vraag wat goed werk is, wat het betekent voor hun eigen werk en hun organisatie en hoe zij zelf meer verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Daarnaast publiceert stichting Beroepseer boeken. *Artikel 5* is de meest recente publicatie in de Beroepseer-boekenreeks.

Beroepseer van de accountant

De laatste spreker van de middag was Margreeth Kloppenburg, met directeur Thijs Jansen van stichting Beroepseer redacteur van *Artikel 5*, waarvoor zij een groot aantal accountants heeft geïnterviewd over hun beroepseer. Kloppenburg is zelfstandig publicist/spreker/adviseur en onder meer docent aan de Hogeschool Utrecht en commissielid Ethiek, cultuur en gedrag bij de Nederlandse Beroepsorganisatie van

Accountants.

Kloppenburg vertelde over de inhoud van het boek en het belang van het centraal stellen van beroepseer van accountants en integriteit als basis voor professioneel handelen. Zij bepleit aandacht voor de intrinsieke motivatie van professionals, voor wat accountants bezielt, persoonlijk en professioneel.

Kloppenburg loopt al een paar jaar mee in de accountancy-wereld en heeft accountants leren kennen als betrokken, intelligente mensen met een sterke focus op de inhoud. Zij onderkent dat het lastige tijden zijn voor de accountancy met veel berichten over integriteitsschendingen. De druk is hoog en de belangen zijn groot. Het is een uitdaging om als beroepsgroep gezamenlijk doelen en principes vast te stellen. Het boek *Artikel 5* heeft als doel de discussie over de richting van de accountancy vanuit het perspectief van de praktiserende accountant aan te moedigen.

Op 31 mei 2018 verscheen *Doorpakken!*, het tweede rapport over de voortgang van de kwaliteitsverbeteringen in de accountancy van de Monitoring Commissie Accountancy. De belangrijkste conclusie luidde dat de veranderingen in de sector niet snel genoeg en niet ver genoeg gaan. Hete hangijzers worden uit de weg gegaan. Kortom, er is werk aan de winkel. In dit klimaat probeert Kloppenburg accountants te motiveren zelf verantwoordelijkheid te nemen voor wat nodig is om werk goed uit te voeren, zoals de professionele ruimte om te innoveren en te vernieuwen. Zij besloot haar presentatie met een citaat van Pablo Picasso: "Learn the rules like a pro, so you can break them like an artist".

Paneldiscussie

Na de inleidingen was er gelegenheid voor de deelnemers om te reageren aan de hand van stellingen en met de sprekers van gedachten te wisselen. Een prikkelende stelling was dat het thema beroepseer minder in het geding is bij auditors van de ADR dan bij accountants, omdat de Auditdienst Rijk een interne rol vervult. De meningen waren hierover verdeeld. Een deelnemer betoogde dat het werk van de ADR minder publiek is dan van een accountant. De rapporten van de ADR worden veelal meegenomen in die van de Algemene Rekenkamer. Een ander bracht daar tegenin dat de rapporten van de ADR gepubliceerd worden en dus openbaar zijn. Van Tiel betoogde dat medewerkers van de ADR hun beroepseer juist nog serieuzer zouden moeten nemen, omdat hun werk draait om het controleren van de manier waarop er wordt omgegaan met belastinggeld.

Een ander onderwerp van veel discussie was de vraag hoe je moet omgaan met regels. Dien je die strak te volgen of gaat het er in de kern om om vast te stellen wat eerlijk en rechtvaardig is? Werk je als auditor *rule based* of *principle based*? Sommige deelnemers vonden dat het niet aan de ADR is om normen ter discussie te stellen, omdat het de rol van de politiek is deze vast te stellen. Niet iedereen was het hiermee eens. De politiek beslist weliswaar over wet- en regelgeving, maar de auditor heeft de verantwoordelijkheid om het nut en de haalbaarheid hiervan te toetsen. Op die manier kunnen en, betoogden sommigen, behoren auditors invloed uit te oefenen. Kloppenburg riep de aanwezigen op zichtbaarder te worden en zich meer uit te spreken. Van Tiel hield een pleidooi om kritisch te kijken naar de regels die auditors van de ADR in de praktijk tegenkomen en actief te signaleren welke regels niet bijdragen aan het beoogde doel.

De Jager concludeerde aan het eind van de middag dat er nog veel stof tot nadenken en te bespreken is. Hij concludeerde dat de meeste aanwezigen ervan overtuigd zijn dat ze nuttig werk doen, maar dat betekent niet "dat we op onze lauweren kunnen rusten". Met elkaar in gesprek over het vak, over je beroepseer en afstemmen op het werk goed doen is van groot belang, zeker gegeven de ontwikkelingen en discussies die momenteel in de accountancy-sector worden gevoerd. Deze bijeenkomst verdient een vervolg, met het boek *Artikel 5* als vertrekpunt.

*V.l.n.r. Margreeth Kloppenburg, Thomas van Tiel,
Hans Simons (directiesecretaris ADR) en Gert-Jan de Jager*